

Zestril och dess påverkan ur ett

TCM synsätt

www.akupunkturakademin.se

1. Inledning

Hjärtproblematik är i dagens samhälle ett allvarligt problem. Högt blodtryck, eller hypertoni, förekommer hos 10-25% av den vuxna populationen. I en undersökning från 2006 med syfte att undersöka riskfaktorer som leder till för tidig död, ansågs hypertoni som den viktigaste orsaken¹. I Sverige beräknas 1,8 miljoner människor ha hypertoni, men vet inte om det då sjukdomen sällan ger tydliga symtom.

Anledningen till varför vi drabbas mer och mer av hypertoni kan variera. Ålder och livsstil är två faktorer som är avgörande för hur en persons blodtryck utvecklar sig. I västvärlden går vi mot ett mer och mer stillasittande samhälle. Mindre motion och en mindre aktiv livsstil ger ökad risk för hypertoni. Även ökat intag av skräpmat med mycket fett och salt, och även alkohol har visat sig öka risken för hjärtproblematik. Andra riskfaktorer är ökad stress och rökning. Dessa faktorer har blivit mer och mer förekommande i dagens samhälle.

Läkemedel som behandlar hypertoni är idag generellt sätt ganska billiga. Huvudregel vid läkemedelsbehandling är att behandlingen skall individualiseras för att anpassas utefter varje enskild patient. Även om läkemedel har en god effekt hos patienter med hypertoni kan de medföra olika biverkningar.

2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att kartlägga hur läkemedlet Zestrils biverkningar påverkar oss ur ett TCM synsätt.

3. Zestril

Zestril är ett läkemedel som tillhör läkemedelsgruppen ACE-hämmare. Det används främst vid behandling av högt blodtryck (hypertoni), behandling av hjärtsvikt, om man nyligen haft

¹ Lopez, A.D., 2006.

en hjärtinfarkt, och behandling vid begynnande njursjukdom i samband med diabetes eller högt blodtryck. Läkemedlet vidgar blodkärlen, vilket sänker blodtrycket och underlättar för hjärtat att pumpa ut blod till kroppens olika delar. Även om Zestril har en positiv verkan vid hjärtproblematik, så kan läkemedlet ge vissa biverkningar.

Enligt Farmaceutiska Specialiteter i Sverige (FASS) så kan Zestrils biverkningar delas upp i 4 olika kategorier: vanligare ($>1/100$), ovanligare ($<1/100$), sällsynta ($<1/1\ 000$) och mycket sällsynta ($<1/10\ 000$).²

3.1 Vanligare biverkningar

Inom kategorin ”vanligare” biverkningar finner vi biverkningar som till exempel huvudvärk, yrsel, diarré, torrhosta och kräkningar.

Huvudvärk kan vara ganska svårdefinierad utifrån kinesisk medicin, då flera faktorer måste tas i beaktning: smärtkaraktär, smärtlokalisering och tid på dygnet. Beroende på dessa faktorer kan huvudvärk bero på olika orsaker. Generellt sett kan huvudvärk kopplas till ett överskott av energi eller belastning av hetta, eld och fukt-hetta i levern och gallblåsan. Detta då ett yang överskott och hetta har en stigande effekt och påverkar huvudet. Om huvudvärken befinner sig lateralt vid tinningarna, kan det vara ett tecken på en störning i gallblåsans meridian. Detta kallas då en Shao Yang huvudvärk. Om huvudvärken befinner sig alltmer anteriort på huvudet kan det vara ett tecken på att magens meridian är störd, oftast på grund av hetta vid skarp smärta och brist vid molande smärta. Om kroppen fått en yttre invasion av vind, vilket kan leda till förkylning, kan en huvudvärk som drabbar hela huvudet uppstå. Men då huvudvärken kommer från läkemedlet går det att anta att Zestril har en het effekt.

Yrsel kan även det bero på olika saker. Dock är yrseln man kan känna av Zestril av ”svimfärdighets” karaktär, och kan då förmodligen härledas till en inre vind som skapar obalans. Om yrseln uppkommer med kraftig huvudvärk kan detta bero på stigande lever yang.

Diarré som kommer plötsligt kan ofta kopplas till magen och mjälten, som i sin tur påverkar tjocktarmen. Beroende på hur diarrén ter sig kan orsaken vara annorlunda. Då diarré oftast är vattinig så finns en bakgrund av fukt. Om fukt-kyla attackerar magen och tjocktarmen, och rubbar mjältens funktion att sända vatten uppåt. Då magens funktion att skicka mat neråt är störd, samspelar dessa 2 och vattnet och avföringen skickas tillsammans genom tarmkanalen. Detta leder till en vattinig diarré med magkurrningar. Om det föreligger stagnerad Qi i magen och tjocktarm kan smärta i magen uppstå. Om fukt-hetta attackerar magen och tjocktarmen visar det sig i form av gulaaktig illaluktande avföring med en brännande känsla runt anus vid tarmtömning. Man kan även känna allmänna hettasymtom som till exempel törst.

² Farmaceutiska Specialiteter i Sverige

Torrhosta kan, precis som det låter, härledas till torka i lungan. Torkan konsumerar vätskor i kroppen, vilket leder till att det uppstår torka i lungan. Detta leder till en störning av lungans funktion, som manifesteras i hosta utan vätskor, torr näsa och ont i halsen.

Kräkningar beror på störningar i magen. Till exempel om man äter mycket kall, rå och fettrik mat kan det leda till rebellisk Qi i magen, som leder till en motströmsrörelse. Detta är ett resultat av svaghet i magen och mjälten.

3.2 Ovanligare biverkningar

Inom kategorin ”ovanligare” biverkningar finner vi biverkningar som till exempel trötthet, sömnstörningar, impotens och hjärklappningar.

Trötthet kan härledas till olika orsaker. Kronisk trötthet är ett resultat av en brist. Beroende på hur den kroniska tröttheten uttrycker sig har den olika källor. Om man har dålig aptit, lös avföring och en önskan att ligga ner är den på grund av Qi-brist i mjälten (om man även har kyla tecken är det Yang-brist). Om man upplever trötthet med en svag röst och att man ofta drabbas av förkylning är den på grund av Qi-brist i lungan (om man även har kyla tecken är det Yang-brist). Om tröttheten dock kommer plötsligt, vilket är troligt om det är en bieffekt av Zestril, där man även känner skiftande mellan värme och kyla, irritabilitet och unilateral tungbeläggning är det ett tecken på störning i Shao Yang.

Sömnstörningar beror generellt på i vilket skick blod och Yin är i, speciellt i hjärta och lever. Om man har svårigheter att somna in beror det generellt på blod-brist eller Yin-brist. Om man vaknar mitt i natten indikerar det generellt Yin-brist med tomhetshetta. Om man vaknar tidigt på morgonen och inte kan somna om indikerar det en störning i gallblåsan.

Impotens kommer främst från störningar i njurarna, främst Yang-brist. Detta är vanligast, då det främst ses hos äldre män. Om så är fallet så kan det även visa sig i form av ryggvärk, knäsvaghet, yrsel, tinnitus och dåligt minne. Om impotensen uppkommer bland yngre män kan den oftast härledas till störning i hjärtat och ångest. I vissa fall, fast sällsynta, kan impotens bero på fukt-hetta i lever meridianen.

Hjärklappningar är förknippat med störningar i hjärtat. Alla former av störningar i hjärtat kan leda till hjärklappningar, så för att lista ut vad den exakta patogenen är måste man ta hänsyn till övriga symtom också.

3.3 Sällsynta biverkningar

Inom kategorin “sällsynta” biverkningar finner vi biverkningar som till exempel muntorrhet och hårfall.

Muntorrhet härleds oftast till någon form av hetta i magen, som gör att vätskor konsumeras och leder till torka. Det kan antingen bero på en tomhetshetta eller fullhetshetta. Torka i lungorna kan även det leda till muntorrhet.

Hårets tillstånd utgår generellt från njuren, där till exempel om håret väldigt tidigt blir grått tyder det på en brist av essenser. Hårets lyster och tjocklek förknippas dock med levern. Har vi matt och skört hår tyder det på blodbrist i levern. Även just hårfall är ett resultat av denna blodbrist.

3.4 Mycket sällsynta biverkningar

Inom kategorin “mycket sällsynta” biverkningar finner vi biverkningar som till exempel minskad mängd urin eller ingen urin, väsande andning och svettningar.

Minskad mängd urin eller ingen urin alls tyder på en störning i njurarna. Är urinen av en liten mängd och mörk i färgen beror det på Yin-brist i lungorna. Är urineringen ofta, men av en liten mängd beror det på Qi-brist.

Väsande andning kan härledas till Qi-brist i lungorna och njurarna, och liknar astma av tomhetskaraktär.

Svettningar kan vara beroende på olika faktorer, som har avgörande betydelse för vilken typ av patogen det är. Dessa faktorer är lokalisering av svettningen, vilken tid på dygnet, vad det är för kvalitet på svetten. Om svettningar förekommer under dagen tyder det på Yang-brist, medan om det är nattsvettningar tyder det på Yin-brist. Är svetten oljig tyder det på kraftig Yang-brist, medan om den är gulaktig är det fukt-hetta. Om hela kroppen drabbas av svettningarna tyder det på Qi-brist i lungan. Är endast huvudet drabbat så är det hetta i magen eller fukt-hetta. Är det svettningar endast i extremiteterna tyder det på brist i mage mjälte.

4. Slutsats

Zestril tycks påverka kroppen på en rad olika sätt. Först och främst verkar Zestril ge en cirkulation av Qi. Detta då det ökar kroppens organs förmåga att fungera. Levern har i funktion att reglera Qi, och är den påverkad kan denna funktion vara nedsatt. Flera hetta tecken kan ses, och denna hetta kan ha sitt ursprung i levern. En lever med hetta kan ge

symtom som t ex huvudvärk. Zestril tycks även kunna ge en viss blodbrist i levern, då håravfall kan ibland ses. Levern kontrollerar även magen/mjälten genom den kontrollerande cykeln. Därför om levern blir störd kan det påverka dessa två organ och även ge liknande symtom som Zestril tycks ge, som t ex diarré och kräkningar.

Referenser

Artiklar

Lopez AD, Mathers CD, Ezzati M, Jamison DT, Murray CJ. Global and regional burden of disease and risk factors, 2001: systematic analysis of population health data. Lancet. 2006;367:1747–57

Böcker

Maciocia, G., 2005. The Foundations of Chinese Medicine.

Liangyue, D., m.fl., 2012. Chinese Acupuncture and Moxibustion.

Websidor

<http://www.fass.se/LIF/product?nplId=19881028000054>

<http://www.internetmedicin.se/page.aspx?id=127>